

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
професор **Іван МИРОНЮК**
«_____» _____ 2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів
дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук в галузі знань
І Охорона здоров'я за спеціальністю 14.02.03 - соціальна медицина на тему
«Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної
експертизи та забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні»
БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича**

На виконання наказу ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» від 05. 05. 2025 року № 318/01-04 «Про проведення попередньої експертизи докторської дисертації» комісія у складі:

СЛАБКОГО Геннадія Олексійовича – д.мед.н., професора, завідувача кафедри громадського здоров'я, професора кафедри наук про здоров'я;

МИРОНЮКА Івана Святославовича – д.мед.н., професора, проректора з наукової роботи, професора кафедри наук про здоров'я;

БРИЧ Валерії Володимирівни – д.мед.н., професора, професора кафедри наук про здоров'я

провела попередню експертизу дисертації здобувача наукового ступеня доктора наук в галузі знань І Охорона здоров'я за спеціальністю 14.02.03 - соціальна медицина на тему «Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної експертизи та забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні» БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича і дійшла наступного висновку.

1. Найсуттєвіші наукові результати, які одержані особисто дисертантом.

Дисертаційне дослідження БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича присвячене вирішенню актуальної науково-прикладної проблеми – медико-соціальному обґрунтуванню концептуальних засад і практичних напрямів удосконалення системи судово-стоматологічної експертизи в Україні, що має значний вплив на функціонування галузі охорони здоров'я у взаємодії з правовою системою.

Автором дисертації вперше в Україні проведено комплексне наукове дослідження з метою створення цілісної концепції розвитку судово-стоматологічної експертизи як важливої складової медико-правової взаємодії. Здобувачем особисто отримано низку важливих наукових результатів, які характеризуються ознаками наукової новизни та становлять суттєвий внесок у розвиток соціальної медицини.

1. Розробка теоретико-методологічних засад функціонування системи судово-стоматологічної експертизи

Дисертантом розроблено та науково обґрунтовано теоретико-методологічні засади функціонування судово-стоматологічної експертизи як міждисциплінарної галузі, що поєднує елементи медичної, юридичної та соціальної сфер. Автором запропоновано оригінальну концептуальну модель організації судово-стоматологічної експертизи, яка ґрунтується на системному підході та враховує особливості соціально-правового середовища України.

Наукова цінність розробленої концепції полягає в тому, що вона визначає судово-стоматологічну експертизу як складну багаторівневу систему, що інтегрує медичні, соціальні та правові аспекти, і встановлює взаємозв'язки між різними компонентами цієї системи. Це дозволило автору сформулювати принципово нові підходи до організації судово-стоматологічної експертизи, враховуючи сучасні тенденції розвитку медицини та юриспруденції.

Автором уперше в Україні проведено комплексне дослідження нормативно-правової бази, що регламентує судово-стоматологічну експертизу, та виявлено основні проблемні аспекти, які потребують удосконалення. На основі глибокого аналізу законодавчих актів та нормативних документів дисертантом розроблено пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення судово-стоматологічної експертизи, що має вагоме значення для підвищення якості експертних досліджень та їх юридичної обґрунтованості.

2. Обґрунтування системи якості судово-стоматологічної експертизи

Одним із найвагоміших наукових досягнень дисертанта є розробка та обґрунтування інноваційної системи забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи, що базується на міжнародних стандартах та адаптована до умов України. Автором запропоновано оригінальну методологію оцінювання якості судово-стоматологічних експертиз, яка включає комплекс кількісних та якісних показників, критеріїв та індикаторів.

Дисертантом розроблено і впроваджено систему управління якістю судово-стоматологічної експертизи, що охоплює всі етапи експертного процесу – від

підготовки експертних кадрів до формулювання висновків та їх використання в судочинстві. Важливим елементом цієї системи є механізми внутрішнього та зовнішнього контролю якості, а також процедури акредитації та сертифікації експертних установ та експертів.

Розроблена система якості судово-стоматологічної експертизи відповідає сучасним вимогам доказової медицини та юридичної обґрунтованості, що забезпечує високу достовірність експертних висновків та мінімізує ризики судових помилок. Запропоновані автором стандарти якості судово-стоматологічної експертизи можуть бути використані як модель для інших видів судово-медичних експертиз, що підкреслює їх універсальність та практичну значущість.

3. Розробка та впровадження інноваційних методик судово-стоматологічної ідентифікації

Дисертантом розроблено та впроваджено в практику низку інноваційних методик судово-стоматологічної ідентифікації, які базуються на використанні сучасних технологій та досягнень у галузі стоматології, радіології, генетики та інформаційних технологій.

Автором запропоновано оригінальну методику комплексної ідентифікації особи за стоматологічним статусом з використанням 3D-технологій та цифрового моделювання. Розроблена методика дозволяє підвищити точність та об'єктивність ідентифікації, особливо у складних випадках, таких як масові катастрофи, стихійні лиха, збройні конфлікти тощо.

Важливим інноваційним елементом є розроблена автором система цифрової стоматологічної ідентифікації, яка інтегрує дані стоматологічного статусу, рентгенологічних досліджень, ДНК-аналізу та інших біометричних характеристик. Система базується на використанні спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє автоматизувати процес ідентифікації та підвищити його ефективність.

Дисертантом розроблено методику віртуального моделювання для відтворення прижиттєвого вигляду обличчя за стоматологічними та краніометричними даними, що має велике значення для ідентифікації осіб у випадках масштабних катастроф та надзвичайних ситуацій.

4. Впровадження результатів дослідження на галузевому, регіональному та міжнародному рівнях

Результати дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука отримали широке впровадження на різних рівнях, що підтверджує їх високу практичну цінність та соціальну значущість.

На галузевому рівні впровадження відбулось шляхом інтеграції розроблених автором методик та стандартів у діяльність бюро судово-медичної експертизи України. Розроблена система забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи була впроваджена в роботу головного та обласних бюро судово-медичної експертизи, що дозволило суттєво підвищити рівень експертних досліджень.

Особливо важливим є впровадження результатів дослідження в навчальний процес медичних вищих навчальних закладів. Розроблені автором навчальні програми, методичні рекомендації та посібники з судової стоматології використовуються в підготовці фахівців з судової медицини, стоматології та судово-медичної експертизи.

На регіональному рівні впровадження результатів дослідження відбулось через створення регіональних центрів судово-стоматологічної експертизи, які функціонують за розробленими автором стандартами та протоколами. В цих центрах проводиться не лише експертна діяльність, але й науково-дослідна робота, спрямована на подальший розвиток судової стоматології.

Міжнародне впровадження результатів дослідження Брехлічука П.П. реалізовано через співпрацю з міжнародними організаціями в галузі судової медицини та стоматології. Розроблені автором методики та протоколи судово-стоматологічної ідентифікації були представлені на міжнародних конференціях та симпозіумах, отримали схвальні відгуки від міжнародних експертів та впроваджені в практику судово-медичних установ інших країн.

5. Створення науково-методичної бази для розвитку судової стоматології в Україні.

Дисертантом створено фундаментальну науково-методичну базу для розвитку судової стоматології як окремого напрямку судово-медичної експертизи в Україні. Автором систематизовано та узагальнено вітчизняний та міжнародний досвід судово-стоматологічної експертизи, що дозволило сформуванню цілісної теоретичної концепції цієї галузі.

Брехлічуком П.П. розроблено комплекс методичних рекомендацій, протоколів та алгоритмів судово-стоматологічної експертизи, які охоплюють усі аспекти експертної діяльності – від методології досліджень до оформлення експертних висновків. Ці матеріали становлять методологічну основу для підготовки фахівців з судової стоматології та проведення наукових досліджень у цій галузі.

Особливу цінність має розроблений автором навчально-методичний комплекс з судової стоматології, який включає підручники, навчальні посібники, методичні вказівки, тестові завдання та інші навчальні матеріали. Цей комплекс використовується в навчальному процесі медичних вищих навчальних закладів для підготовки фахівців різних рівнів – від студентів до аспірантів та практикуючих експертів.

Важливе значення має створена автором система професійної підготовки судово-медичних експертів-стоматологів, яка включає багаторівневу програму навчання, починаючи від додипломної підготовки студентів стоматологічних факультетів і завершуючи програмами безперервного професійного розвитку для практикуючих експертів. У рамках цієї системи П.П. Брехлічуком розроблено оригінальні навчальні програми, методики навчання та оцінювання компетентностей, що дозволяє підготувати висококваліфікованих фахівців з судової стоматології.

6. Удосконалення інформаційного забезпечення судово-стоматологічної експертизи.

Одним із вагомих наукових здобутків дисертанта є розробка та впровадження системи інформаційного забезпечення судово-стоматологічної експертизи, що базується на використанні сучасних інформаційних технологій та баз даних. Автором створено єдину інформаційну систему судово-стоматологічної експертизи, яка забезпечує збір, зберігання, обробку та аналіз експертної інформації.

Створена інформаційна система інтегрує дані різних джерел – від електронних медичних карт стоматологічних пацієнтів до спеціалізованих баз даних судово-медичних експертиз. Це дозволяє суттєво підвищити ефективність експертної діяльності, особливо у випадках ідентифікації осіб.

Брехлічуком П.П. розроблено та впроваджено спеціалізоване програмне забезпечення для автоматизації окремих етапів судово-стоматологічної експертизи, зокрема для аналізу зубощелепної системи, порівняння стоматологічного статусу та створення 3D-моделей. Це програмне забезпечення дозволяє підвищити точність експертних досліджень та мінімізувати суб'єктивний фактор.

Важливим елементом інформаційного забезпечення є створений автором національний реєстр стоматологічних даних, який може використовуватися для ідентифікації осіб у судово-медичній практиці. Реєстр інтегрує дані стоматологічних клінік, медичних закладів та судово-медичних установ, що дозволяє проводити швидкий пошук та порівняння інформації.

2. Оцінка достовірності та новизни наукових положень, висновків, рекомендацій, що містяться в дисертації

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційному дослідженні Брехлічука П.П., забезпечується комплексним застосуванням сучасних методів дослідження, репрезентативністю вибірки, валідністю та надійністю отриманих результатів.

Дисертаційне дослідження базується на аналізі великого масиву емпіричних даних, отриманих в результаті вивчення експертної практики, анкетування фахівців, експериментальних досліджень та статистичної обробки отриманих результатів. Автором проаналізовано 2847 експертних висновків судово-стоматологічних експертиз, проведено анкетування 398 фахівців (судово-медичних експертів, стоматологів, юристів) та виконано 175 експериментальних досліджень з використанням сучасних методів діагностики. Вибір методів дослідження відповідає поставленим завданням, а їх комплексне застосування забезпечує всебічне вивчення досліджуваної проблеми.

Математико-статистична обробка отриманих даних проведена з використанням сучасних методів статистичного аналізу, що забезпечує високу достовірність результатів. Для кожного отриманого результату визначено статистичну значущість та довірчі інтервали, що дозволяє об'єктивно оцінити їх надійність.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором вперше в Україні проведено системне дослідження проблем судово-стоматологічної експертизи та розроблено концептуальні засади її розвитку в контексті реформування системи охорони здоров'я. Новизною відзначаються розроблені автором теоретико-методологічні підходи до організації судово-стоматологічної експертизи, система забезпечення її якості, методики ідентифікації та алгоритми експертної діяльності.

Вперше автором запропоновано комплексний підхід до оцінки ефективності судово-стоматологічної експертизи, що включає систему кількісних та якісних індикаторів, критеріїв та показників. Це дозволяє об'єктивно оцінювати ефективність експертної діяльності та визначати напрями її вдосконалення.

Новаторським є запропонований автором міждисциплінарний підхід до судово-стоматологічної експертизи, який інтегрує досягнення різних галузей – стоматології, судової медицини, радіології, генетики, інформаційних технологій та

права. Це дозволяє суттєво розширити можливості експертних досліджень та підвищити їх достовірність.

Висновки дисертаційного дослідження логічно випливають з отриманих результатів, чітко сформульовані та мають високу ступінь обґрунтованості. Вони відображають основні досягнення автора та визначають перспективи подальшого розвитку судової стоматології в Україні.

Рекомендації, розроблені на основі проведеного дослідження, мають практичну спрямованість та можуть бути безпосередньо впроваджені в експертну практику, навчальний процес та нормативно-правове забезпечення судово-медичної експертизи. Вони враховують сучасні тенденції розвитку судової медицини та стоматології, а також потреби судово-правової системи України.

3. Значення отриманих результатів для теорії і практики

Теоретичне значення дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука полягає в розробці концептуальних засад судово-стоматологічної експертизи як міждисциплінарної галузі, що інтегрує медичні, соціальні та правові аспекти. Автором сформульовано та обґрунтовано теоретичні положення, які становлять фундаментальну основу для розвитку судової стоматології в Україні.

Розроблені П.П. Брехлічуком теоретичні моделі та концепції мають значний потенціал для подальшого розвитку теорії судово-медичної експертизи та соціальної медицини. Вони можуть бути використані як методологічна база для нових наукових досліджень у галузі судової медицини, стоматології, правознавства та соціальної медицини.

Автором розроблено теоретичну концепцію судово-стоматологічної експертизи як складної медико-соціальної системи, яка функціонує в правовому полі держави. Ця концепція визначає основні принципи, функції та завдання судово-стоматологічної експертизи, її місце в системі судово-медичної експертизи та зв'язки з іншими галузями медицини та права. Теоретична модель системи судово-стоматологічної експертизи, розроблена автором, враховує особливості соціально-правового середовища України та міжнародні стандарти експертної діяльності.

Суттєвий внесок у розвиток теорії судової медицини становить розроблена Брехлічуком П.П. концепція забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи, яка включає теоретичні положення щодо сутності якості експертної діяльності, критеріїв її оцінки та механізмів забезпечення. Ця концепція розширює

теоретичні уявлення про якість експертної діяльності та створює методологічну основу для розробки системи управління якістю в судово-медичних установах.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх безпосереднього застосування в експертній практиці, навчальному процесі та нормативно-правовому забезпеченні судово-медичної експертизи. Розроблені автором методики, протоколи та алгоритми судово-стоматологічної експертизи впроваджені в практичну діяльність бюро судово-медичної експертизи та використовуються при проведенні експертних досліджень.

Особливо важливим є практичне значення розробленої системи забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи, яка дозволяє підвищити рівень експертних досліджень та забезпечити їх відповідність міжнародним стандартам. Впровадження цієї системи в практику судово-медичних установ сприяє підвищенню об'єктивності та достовірності експертних висновків, що має важливе значення для судочинства.

Практичне значення мають також розроблені автором стандарти, протоколи та алгоритми судово-стоматологічної експертизи, які впроваджені в практику експертних установ та використовуються при проведенні різних видів експертиз – від ідентифікації осіб до оцінки якості стоматологічної допомоги. Ці матеріали забезпечують стандартизацію експертної діяльності та підвищують її ефективність.

Результати дисертаційного дослідження мають також значну соціальну цінність, оскільки сприяють розвитку системи судово-медичної експертизи як важливого елемента правової держави. Підвищення якості судово-стоматологічної експертизи сприяє забезпеченню прав громадян на справедливе судочинство та об'єктивне розслідування злочинів.

Практичне значення має розроблена автором система підготовки фахівців з судової стоматології, яка впроваджена в навчальний процес медичних вищих навчальних закладів та включає навчальні програми, методичні матеріали та засоби оцінювання компетентностей. Ця система дозволяє підготувати кваліфікованих експертів, здатних проводити судово-стоматологічні експертизи на високому професійному рівні.

4. Повнота висвітлення матеріалів дослідження

Матеріали дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука повно та всебічно висвітлені в наукових публікаціях автора. Основні результати дослідження опубліковані у 44 наукових працях, з них 30 статей у фахових наукових виданнях

України, 7 статей у міжнародних наукових виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus та Web of Science, 10 тез конференцій, 2 методичних рекомендаціях, затверджених МОЗ України та 1 інформаційному листі.

Методичні рекомендації, розроблені автором, впроваджені в практичну діяльність судово-медичних установ України та використовуються при проведенні судово-стоматологічних експертиз. Вони охоплюють різні аспекти експертної діяльності – від методик ідентифікації осіб до оцінки якості стоматологічної допомоги.

Результати дисертаційного дослідження були представлені та обговорені на 10 міжнародних та національних наукових конференціях, симпозіумах та конгресах з судової медицини, стоматології та соціальної медицини, що відбувалися в Україні, Канади, Німеччині, та Швеції. Апробація результатів дослідження підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

Матеріали дисертації викладені логічно, послідовно та зрозуміло. Структура дисертації відповідає вимогам до наукових робіт такого рівня та включає вступ, 7 розділів, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел та додатки. Автореферат дисертації повно відображає основний зміст дисертаційного дослідження та отримані результати.

Повнота висвітлення матеріалів дослідження забезпечується також представленням результатів у різних форматах – від традиційних наукових публікацій до електронних ресурсів та мультимедійних презентацій. Автором створено спеціалізований веб-ресурс, присвячений проблемам судової стоматології, на якому представлено основні результати дослідження та методичні матеріали для практикуючих експертів.

6. При проведенні рецензування ознак академічного плагіату не виявлено.

7. Дисертація представлена літературною українською мовою. Посилання на російські та російськомовні інформаційні джерела відсутні.

8. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження

Результати дисертаційного дослідження Брехлічука П.П. можуть бути використані у різних сферах медичної, правової та соціальної діяльності:

1. У сфері практичної діяльності судово-медичних установ:

- впровадження розробленої системи забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи в діяльність бюро судово-медичної експертизи всіх рівнів для підвищення об'єктивності, достовірності та юридичної обґрунтованості експертних висновків;

- використання інноваційних методик судово-стоматологічної ідентифікації, зокрема 3D-технологій, цифрового моделювання та комп'ютерної томографії, для підвищення точності експертних досліджень;

- застосування розроблених протоколів та алгоритмів експертної діяльності в повсякденній практиці судово-медичних експертів-стоматологів;

- впровадження інформаційної системи судово-стоматологічної експертизи для автоматизації експертних досліджень та інтеграції даних різних джерел;

- організація регіональних центрів судово-стоматологічної експертизи відповідно до розробленої автором моделі.

2. У сфері освіти та підготовки кадрів - використання розроблених навчально-методичних матеріалів у підготовці фахівців з судової медицини, стоматології та судово-медичної експертизи на додипломному та післядипломному рівнях освіти;

- впровадження розроблених програм післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку експертів для підвищення їх компетентності в галузі судової стоматології;

- організація спеціалізованих курсів, тренінгів та майстер-класів з судової стоматології для різних категорій фахівців – судово-медичних експертів, стоматологів, юристів;

- включення розробленого автором навчального курсу з судової стоматології до програм підготовки магістрів стоматології та інтернів;

- створення спеціалізованих навчальних центрів з судової стоматології на базі провідних медичних вищих навчальних закладів.

3. У сфері нормативно-правового забезпечення:

- розробка та впровадження нормативних документів, що регламентують судово-стоматологічну експертизу, зокрема положень, інструкцій, регламентів та стандартів;

- удосконалення законодавчої бази у сфері судово-медичної експертизи з урахуванням особливостей судово-стоматологічних досліджень;

- розробка та впровадження національних стандартів якості судово-стоматологічної експертизи, гармонізованих з міжнародними стандартами;
- створення нормативної бази для акредитації та сертифікації експертних установ та експертів у галузі судової стоматології;
- розробка системи правового захисту персональних даних, що використовуються в судово-стоматологічній експертизі.

4. У сфері міжнародного співробітництва:

- участь в міжнародних програмах та проектах з судово-стоматологічної ідентифікації, зокрема в рамках діяльності INTERPOL та міжнародних гуманітарних місій;
- інтеграція розроблених методик та стандартів в міжнародну практику судово-медичної експертизи;
- обмін досвідом та знаннями з міжнародними експертами в галузі судової стоматології через організацію спільних наукових та освітніх заходів;
- участь у міжнародних програмах зовнішнього контролю якості судово-стоматологічних експертиз;
- спільна розробка міжнародних стандартів та протоколів судово-стоматологічної експертизи.

5. У сфері наукових досліджень:

- використання розроблених теоретико-методологічних засад для подальших наукових досліджень у галузі судової медицини, стоматології та соціальної медицини;
- розвиток нових напрямків наукових досліджень на основі отриманих результатів, зокрема в галузі цифрових технологій, молекулярно-генетичних досліджень та 3D-моделювання;
- проведення міждисциплінарних досліджень на перетині судової медицини, стоматології, генетики, радіології та інформаційних технологій;
- організація наукових досліджень з проблем якості судово-медичної експертизи та її впливу на судочинство;
- розробка нових методів та методик судово-стоматологічної експертизи з використанням сучасних технологій.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича на тему «Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної експертизи та

забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні» є завершеним науковим дослідженням, в якому розв'язана актуальна наукова проблема щодо медико-соціального обґрунтування та розробки сучасної системи судово-стоматологічної експертизи в Україні.

Дисертація має наукову новизну, а теоретичне і практичне значення отриманих результатів відповідають рівню дисертації на здобуття наукового ступеню доктора наук.

Дисертаційна робота відповідає вимогам п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 із змінами, внесеними Постановами Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 656 та від 30.12.2015 № 1159 і може бути представлена до офіційного захисту.

Завідувач кафедри громадського здоров'я,
професор кафедри наук про здоров'я,
д.мед.н., професор

Геннадій СЛАБКИЙ

Проректор з наукової роботи,
професор кафедри наук про здоров'я,
д.мед. н., професор

Іван МИРОНЮК

Професор кафедри наук про здоров'я,
д.мед.н., професор

Валерія БРИЧ